

Učitel matematiky

Bohdan Zelinka

S křídou a tabulí na věčné časy (a nikdy jinak)

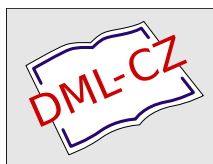
Učitel matematiky, Vol. 13 (2005), No. 4, 249–251

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150784>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2005

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

S KŘÍDOU A TABULÍ NA VĚČNÉ ČASY (A NIKDY JINAK)

BOHDAN ZELINKA †

Jako žák jsem poznával nejrůznější psací techniku, i když musím přiznat, že pověstnou břidlicovou tabulku s písátkem jsem do školy nenosil. Začínalo se obyčejnou tužkou. Kdo už trochu vnikl do umění písma, musel už psát perem. To pero bylo na dlouhé násadce, namáčelo se do inkoustu a ten inkoust byl v kalamári zapuštěném do lavice. Násadka se musela umět správně držet v ruce a psát se muselo pozorně, aby se pero nerozskřípalo, což se často stávalo. Jistou úlevu přineslo později plnicí pero; bylo ovšem poměrně drahé a při jeho používání se mazaly ruce (v mém případě nazeleno, protože vzhledem k svému příjmení jsem používal s oblibou zeleného inkoustu). A pak konečně přišla propisovačka – stejné pohodlí jako na počátku s obyčejnou tužkou.

To tedy bylo to osobní náčiní. Jinak tu byla tabule a na ni se psalo křídou. Tabule byla černá, křída bílá. Jen jeden čas, prý kvůli péči o zdravý zrak žáků, byla tabule zelená a křída žlutá, ale to nevydrželo snad ani tak dlouho jako množiny v první obecné.

A tady se mi docela líbí, že se pokrok zastavil, aspoň na školách. Jsou ovšem různé projektory. První, který jsem poznal, byl psací projektor. Oceňoval jsem, že je možno stát čelem k posluchačům a přitom za svými zády tvořit písmena. Jednou jsem to zkusil; za chvíli se mi blána začala krabatit a zadržávat, zkrátka hrozit potrháním. I vzal jsem do ruky křidu a odebral se k tabuli. Bylo to na jisté konferenci. Účastníci takových konferencí rozhodně ovšem nemají ve zvyku posmívat se kolegovi, který se dostal do nějakého zádrhele. Zato u studentů by to bylo asi jiné. „Nač je člověk, který integruje per partes a přitom neumí ani pohybovat nějakou blánou?“

Něco jiného jsou projektory, do nichž se vkládají již popsané blány. A to zase není pěkné vůči posluchačům. Za mých studií nebylo projektorů, ale jeden přednášející nás přesto poněkud rozladil tím, že si předem popsal tabuli. A to by nemělo být. Rychlost přednášení by měla být nějak regulována a přirozeným regulátorem je zde psaní na tabuli. Jak se přednášená fakta linou učiteli z úst, tak se objevují na tabuli a posléze i v sešitech těch, kteří se o ně zajímají.

Seberyhlejší písař píše pomaleji než mluví a píše rychleji propisovačkou na papír než křídou na tabuli. Je to něco jiného než vkládání blan - při něm se složitý text a případně obrázky objeví v okamžiku na plátně a stejně tak v okamžiku zmizí. I to mizení, totiž mazání tabule, musí být pěkné, pomalé, aby pomalejší posluchač mohl aspoň na poslední chvíli vychytat a zapsat si to nejzajímavější. Proto také vysokoškolský učitel má vzhledem k jiným učitelům jedno privilegium - maže si tabuli sám. A to souvisí s dobrovolností účasti na přednáškách. Na vysoké škole nelze zavádět nějaké pořádkové služby; student chodí do školy proto, aby se vzdělával, nikoli proto, aby sloužil učiteli. A tak tu není ani žádný „cvakař“, který by střídal na projektoru blány.

Ty hotové blány nejsou vlastně vůbec výhodné ani pro učitele. Ve vlastním zájmu by se neměl připravovat tak, že by si psal doslova celý text přednášky. Je to mnoho práce a studenti to neocení; těm naopak imponuje přednášející, který se obejde zcela bez papíru (potažmo bez blány). A pojďme do důsledků! Budou-li přesně zapsané přednášky na blanách a student „cvakař“, obejde se přednáška zcela i bez přednášejícího, jen jako volné shromáždění studentů. A nakonec - proč ten „cvakař“? Ať každý student dostane kompletní kolekci blan a může si cvakat sám doma. A nač vlastně blány a cvakání? Může se vydat skriptum a každý si je může číst nezávisle na komkoliv jiném.

To skriptum by opravdu mělo být (zpravidla se říká, že na to nejsou peníze). A měly by být i přednášky - ty právě regulované psáním křídou a pokud možno regulované i pohledem na posluchače, do jaké míry přednášce rozumějí.

Malé odbočení: v programu „Internet do škol“ neboli „indoš“

se naopak razila zásada, že každý učitel – bez rozdílu typu školy – má mít notebook, což je vlastně obdoba projektoru. Není jasné, jak je tato věta míněna; zda tak, že učitel dostane od školy notebook zadarmo (což by bylo dost neuvěřitelné), nebo zda budou stanoveny přísné tresty pro toho, kdo si notebook nekoupí.

Může se ovšem stát, že některý evropský stát, který těží křídu, ji vytěží a začne prosazovat modernější psaní. Pak ovšem se budeme muset podřídít a zanechat psaní křídou také. Ale do té doby píšme křídou (jakékoliv barvy) na tabuli (rovněž jakékoliv barvy).